

УДК 327.82:004.8
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2024/2-59/17-21>

Наталія ПІПЧЕНКО, д-р політ. наук, проф.
ORCID ID: 0000-0003-3759-7085
e-mail: n_pipchenko@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Артур АКОПОВ, асп.
ORCID ID: 0000-0002-2252-8565
e-mail: dalless2008@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

МІЖНАРОДНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВИХ ТА ЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Вступ. Досліджено основні міжнародно-правові та етичні аспекти регулювання штучного інтелекту. Розглянуто ключові питання, які пов'язані з правовою невизначеністю, етичними дилемами та необхідністю захисту прав людини у контексті стрімкого розвитку ШІ-технологій. Проаналізовано роль міжнародних організацій та окремих країн, зокрема США й України, у формуванні глобальних стандартів і норм щодо ШІ. Особливу увагу приділено потребі уніфікації підходів до регулювання ШІ та забезпечення безпеки на міжнародному рівні.

Методи. Використано описовий та інтерпретаційний підхід, що дозволило провести документальний та інституційний аналіз, а також здійснити інтерпретацію даних у межах дослідження.

Результати. Розвиток штучного інтелекту спонукав до появи нових правових та етичних викликів, які потребують уваги міжнародної спільноти. Відсутність загальноприйнятих стандартів і регуляторних механізмів у сфері ШІ створює ризики для правозастосування, підвищує ймовірність протистоянь між державами та може порушувати права людини. Установлено, що такі етичні аспекти, як прозорість алгоритмів, відповідальність за рішення, ухвалені ШІ, і нерівність у правовому регулюванні, є критично важливими для забезпечення безпеки та етики використання систем штучного інтелекту, тому перспективним завданням є удосконалення міжнародно-правових норм, які б регулювали досліджувані питання.

Висновки. Авторські узагальнення щодо створення універсальних етичних принципів, глобального координаційного центру, стандартів відповідальності, механізмів контролю за дотриманням прав людини, а також забезпечення прозорості й підзвітності, можуть суттєво сприяти формуванню ефективної правової бази для використання ШІ. Спільними зусиллями міжнародної спільноти можна забезпечити баланс між інноваціями та захистом прав людини, що дозволить створити етичне й безпечне середовище для розвитку технологій штучного інтелекту. Координація зусиль дозволить уникнути правових колізій і сприятиме узгодженості підходів до ШІ у світі.

Ключові слова: штучний інтелект, праві та етичні норми, міжнародне співробітництво, ООН, ОЕСР, ЄС, США, Україна.

Вступ

Передумови дослідження обґрунтовують актуальність і важливість аналізу міжнародно-правових та етичних аспектів регулювання штучного інтелекту (ШІ) у сучасному світі. Розвиток ШІ та стрімке зростання його застосування у різних сферах, таких як політика, безпека, оборона, право, охорона здоров'я, управління державою, бізнес і комунікації, спричинили не тільки значні технологічні зрушення, але й поставили нові виклики перед національними й міжнародними правовими системами. Виклики пов'язані з необхідністю адаптації наявної правової бази до особливостей технологій ШІ, які можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на суспільство.

Однією з основних передумов розвідки є відсутність єдиної правової та етичної основи для регулювання ШІ. Існуючі підходи в різних країнах часто не узгоджені між собою, що створює правові розриви і може призвести до суперечностей у міждержавній взаємодії та регулюванні. Водночас міжнародні організації вже зробили суттєві кроки до створення стандартів і рекомендацій для регулювання ШІ, зокрема у питаннях прозорості, етичності та захисту даних. Однак ці рекомендації залишаються переважно на рівні загальних принципів, а не обов'язкових норм.

Інша важлива передумова дослідження полягає в тому, що технології ШІ мають безпрецедентний потенціал впливу на права і свободи людини, зокрема у сферах приватності, свободи висловлювання та права на інформацію. Використання ШІ у таких сферах, як спостереження й обробка персональних даних, спричиняє значні ризики для безпеки громадян, що вимагає чітких правових рамок для мінімізації можливих зловживань.

Отже, передумови розвідки обумовлюються необхідністю розробки цілісного підходу до міжнародно-правового регулювання ШІ, який би дозволяв забезпечити баланс між інноваційним розвитком і дотриманням прав людини, а також гарантував безпеку і стабільність міжнародної системи відносин у контексті стрімкого технологічного прогресу.

Розвиток штучного інтелекту та інтенсифікація його використання у зовнішньополітичній, безпековій, економічній і соціальній сферах спонукали до потреби удосконалення міжнародної практики регулювання правових та етичних стандартів. На світовому рівні Організації економічного співробітництва та розвитку, ООН і ЮНЕСКО започатковано міжнародно-правові та етичні дискусії щодо формування загальноприйнятих стандартів, які б регулювали використання систем штучного інтелекту. Нині як у межах міжнародних організацій, так і національних урядових інституцій, продовжується удосконалення правових і етичних норм, пов'язаних з розподілом відповідальності за прийняті штучним інтелектом рішення, прозорістю й підзвітністю його алгоритмів, а також захистом даних і приватністю індивідуумів.

Зважаючи на відсутність єдиної унормованої правової бази щодо регулювання систем штучного інтелекту, можна спостерігати формування суперечливого трактування особливостей правового регулювання ШІ, що впливає на міждержавну конкуренцію та взаємодію. Об'єднання держав, які приймають більш жорсткі норми регулювання систем штучного інтелекту, у перспективі можуть зазнавати економічних втрат через обмеження стосовно використання таких технологій, тоді як інші, де правові вимоги менш суворі, можуть швидше впрова-

© Піпченко Наталія, Акопов Артур, 2024

дживати штучний інтелект, не беручи до уваги потенційні безпеково-соціальні ризики. Отже, постає проблема розробки й узгодження системи міжнародно-правового регулювання ШІ, яка б забезпечувала баланс між підтримкою інновацій і захистом прав людини, а також безпекою.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Останні роки ознаменувалися значним інтересом наукової спільноти до правових та етичних аспектів регулювання ШІ. У розвідках розглядаються як потенційні переваги ШІ, так і ризики, пов'язані з його неконтрольованим використанням, а також особливості міжнародно-правового регулювання ШІ й основні виклики, які пов'язані із глобальним розвитком людства. Серед робіт, присвячених темі дослідження, виокремимо здобутки М. Кернс і А. Рот (Kearns, & Roth, 2019). Учені проаналізували питання прозорості алгоритмів штучного інтелекту, що є одним із основних чинників довіри до технологій у сферах, які безпосередньо впливають на життя громадян. Автори пропонують підходи до створення етичних алгоритмів, які можуть пояснити громадськості логіку ухвалення рішень, формувати можливості для уникнення дискримінації та сприяти захисту прав людини. Зауважимо, що різноманітність національних підходів до етичних стандартів і норм ШІ ускладнює глобальну координацію, створюючи нерівні умови для розвитку й конкуренції між "акторами" міжнародних відносин.

Дослідник А. Фовове (Fowowe, 2021) зауважує, що штучний інтелект має потенціал порушувати права людини, тому необхідно розробляти чіткі етичні межі, які захистять громадян від зловживань алгоритмами, що можуть негативно вплинути на їхні права та свободи. Такі етичні межі передбачають розробку ШІ-систем з урахуванням їхньої потенційної соціальної шкоди. Він також акцентує увагу на важливості формування єдиних підходів, указуючи, що неоднорідність регулювання ускладнює співпрацю між державами і може призвести до конфліктів у сфері правозастосування. Питання правової відповідальності стосовно рішень, ухвалених алгоритмами ШІ, також розглядаються у роботах Дж.-С. Гордон і С. Ньюхольм (Gordon, & Nyholm, 2021), які наголошують на необхідності впровадження політики, яка може забезпечити контроль над цілями використання алгоритмів ШІ. Автори також акцентують увагу на питаннях відповідальності за помилки, яких можуть припускатися алгоритми, що особливо важливо в критичних сферах, таких як охорона здоров'я або правосуддя.

Аналіз зовнішньополітичних, безпекових, економічних та етичних викликів у сфері міжнародних відносин представлено у серії робіт Б. Скотта, С. Хоймана, Ф. Лоренца (Scott, Neumann, & Lorenz, 2018; Lorenz, 2021), А. Джорджеску (Georgescu, 2022) і П. Раданлієва (Radanliev, 2024), які намагаються запропонувати міжнародно-політичний порядок денний для дипломатів у сфері використання й регулювання систем штучного інтелекту з урахуванням можливостей забезпечення кібербезпеки та ризиків від інтернету речей, блокчейну і квантових обчислень. Серед українських учених, які досліджують питання ШІ у контексті міжнародно-політичної взаємодії, дипломатичної роботи та правової стандартизації, можна виокремити праці Р. Бердо, Н. Вінник, О. Івасечко, О. Коппель, А. Пархомчук, О. Пархомчук, О. Пістракевич, Г. Прохазка, І. Сабов та ін.

Міжнародне регулювання правових та етичних аспектів використання штучного інтелекту набуває все більшої актуальності з огляду на потребу створення єдиних стандартів для забезпечення безпеки, прозоро-

сті й етичності технологій, а також підтримки ефективної міжнародної взаємодії у сфері ШІ.

Метою дослідження є аналіз міжнародно-правових та етичних аспектів використання штучного інтелекту та формулювання рекомендацій щодо створення ефективної правової бази для забезпечення етичного, безпечного й відповідального використання ШІ на глобальному рівні.

Завдання дослідження:

- Виявити основні міжнародні етичні та правові принципи у сфері штучного інтелекту, а саме провести аналіз наявних етичних підходів і правових норм, які стосуються ШІ, які, зокрема, установлюють основні вимоги до прозорості, підзвітності та конфіденційності, що включає розгляд рекомендацій і стандартів від міжнародних організацій, таких як ООН, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та Європейський Союз.

- Оцінити роль міжнародних організацій і приватного сектора у формуванні етичних стандартів ШІ – визначити, як міжнародні організації, технологічні корпорації та уряди співпрацюють для розробки стандартів, що гарантують етичне й безпечне використання ШІ.

- Дослідити вплив регуляторних політик країн на міжнародне співробітництво у сфері ШІ – розглянути, як розбіжності у правових підходах до регулювання ШІ ускладнюють міждержавну координацію та створюють різні умови для економічного розвитку і впровадження інновацій. Особливу увагу приділити регуляторним політикам США та України.

- Визначити правові прогалини й розробити рекомендації стосовно відповідальності міжнародних "акторів" при використанні систем ШІ у критичних сферах.

- Сформулювати пропозиції для міжнародної координації у сфері регулювання ШІ.

Методи

У роботі використано описовий та інтерпретаційний підхід, що дозволило провести документальний та інституційний аналіз, а також здійснити інтерпретацію даних у межах дослідження.

Результати

Міжнародні організації відіграють важливу роль у створенні правового регулювання штучного інтелекту, забезпечуючи платформу для обговорення, дослідження та узгодження норм і стандартів. Вони сприяють координації зусиль між державами, науковцями і приватним сектором, а також формують етичні рамки для використання ШІ на глобальному рівні. Серед міжнародних організацій, які активно сприяють створенню порядку денного у сфері штучного інтелекту, можна назвати ООН. Зокрема, 2022 р. на рівні організації було опубліковано звіт, присвячений етиці ШІ, де підкреслювалася важливість захисту прав людини та забезпечення соціальної справедливості при впровадженні нових технологій. У ньому зазначалося, що ШІ може мати як позитивний, так і негативний вплив на суспільство, і необхідно вжити заходи для мінімізації ризиків (United Nations, 2020). Крім цього, ООН ініціювала міжнародні форуми та конференції для обговорення питань, пов'язаних з регулюванням ШІ, формуванням спільних міжнародних підходів та обміном передовими практиками між "акторами".

Європейський союз також відіграє важливу роль у організації нормативно-правової бази для регулювання ШІ. У 2021 р. Європейська Комісія представила Регламент про штучний інтелект (European Commission, 2021), де передбачено створення правового режиму

для регулювання ризиків, пов'язаних з використанням ШІ, зокрема йдеться про такі ризики, як особливості біометричної ідентифікації та категоризації фізичних осіб, управління критичною інфраструктурою, здійснення професійної підготовки, працевлаштування, доступ і користування громадськими й державними послугами, управління міграцією, здійснення прикордонного контролю тощо. У документі акцентовано увагу на забезпеченні безпеки та етики в розробці та впровадженні технологій ШІ, розвитку стандартів і сертифікації для ШІ, що допомагає встановити високі етичні та правові вимоги для компаній, які займаються розробкою технологій штучного інтелекту, включаючи вимоги до прозорості, підзвітності та захисту даних. З метою забезпечення виконання положень, зазначених у регламенті, 2024 р. було створено дорадчий орган "Європейський офіс штучного інтелекту", який має сприяти формуванню спільної управлінської практики на рівні держав-членів і гармонізації стандартів, а також акумулювати передовий досвід у сфері ШІ та поширювати ці здобутки серед європейських країн.

Додамо, що держави активно беруть участь у складанні міжнародних стандартів для регулювання штучного інтелекту на рівні Організації економічного співробітництва та розвитку. У межах цієї інституції країни підтримують розробку принципів, які визначають етичні та правові норми для застосування ШІ, включаючи питання прозорості та підзвітності (ОЕСР, 2019). Права людини, що містять право на рівність, недискримінацію, свободу зібрання, приватне життя, освіту або охорону здоров'я, охоплюють ширші етичні проблеми та інші сфери суспільного регулювання, які пов'язані із системою штучного інтелекту, такими як захист персональних даних або безпека продукції. Названі аспекти впливають на розробку й перегляд міжнародних норм і стандартів у сфері ШІ, формують базу для прийняття рішень на глобальному рівні. Завдяки згаданним міжнародним ініціативам, уряди держав намагаються гарантувати, що сучасні технології використовуватимуться відповідально на національному рівні.

Відомі технологічні корпорації, такі як Google, Microsoft та IBM, також активно займаються дослідженнями у сфері ШІ та сприяють формуванню політики, пов'язаної з етикою та безпекою. Наприклад, компанія Google 2018 р. оприлюднила власні принципи застосування ШІ, які акцентують увагу на безпеці, підзвітності й недискримінації (Google, 2018). Тісний зв'язок між міжнародними та урядовими інституціями, а також приватним сектором, сприяє створенню прозорих і ефективних регуляторних механізмів, які можуть адаптуватися до швидкого розвитку технологій ШІ. Зауважимо, що міжнародні організації й технологічні корпорації не лише формують загальні стандарти, але й активно взаємодіють з національними урядами, надаючи технічну допомогу та експертизу, що дозволяє країнам адаптувати своє законодавство до міжнародних норм. Крім цього, міжнародні організації забезпечують платформу для діалогу, формують етичні та правові рамки, і сприяють співпраці між державами щодо регулювання систем штучного інтелекту, дозволяючи створити безпечне й етичне міжнародне середовище для розвитку технологій ШІ.

Серед здобутків урядових інституцій у сфері штучного інтелекту хотіли б зазначити досвід США та України як держав, які намагаються активно захищати й забезпечувати національні інтереси через використання систем ШІ у всіх сферах. Наприклад, США займають лідируючу позицію у сфері регулювання штучного інтелекту, що

виявляється через технологічні й політичні аспекти, оскільки у країні є багато провідних транснаціональних технологічних корпорацій, що значно впливає на міжнародну політику держави. 2019 р. уряд США оприлюднив документ, присвячений національній стратегії у сфері штучного інтелекту, де зосереджено увагу на необхідності інтеграції етичних і безпекових норм стосовно технологій ШІ. У стратегії наголошується на важливості розробки стандартів для забезпечення безпечного використання штучного інтелекту, а також на підтримці інвестицій у дослідження та інновації (U.S. Department of Commerce, 2019). Приватний сектор США також відіграє ключову роль у розвитку регуляторних рамок, однак уряд стикається з низкою викликів у сфері регулювання ШІ. Зокрема, це стосується конфіденційності даних і безпеки доступу й поширення інформації, оскільки зростаюча залежність суспільства від технологій призводить до зловживань і порушень прав людини. З огляду на це, на експертному рівні відбуваються регулярні дискусії щодо необхідності удосконалення федерального законодавства з метою врахування специфіки трансформацій систем штучного інтелекту.

Зауважимо, що США та ЄС активно підтримують Україну з питань запровадження інноваційних технологій, включаючи ШІ, що виявляється як у межах двосторонніх ініціатив, так і міжнародних програм. Приміром, 2019 р. уряд США через Агентство США з міжнародного розвитку оголосив про програму підтримки українських стартапів у сфері ІТ, що передбачає надання фінансових ресурсів і консультацій для розвитку сучасних технологій (USAID, 2023). У межах програми формуються умови для вдосконалення національної інфраструктури, необхідної для впровадження ШІ, та відбувається стимулювання стартапів у досліджуваній сфері. З огляду на активну багатосторонню співпрацю, в Україні було прийнято низку документів щодо регулювання використання систем ШІ з урахуванням міжнародних стандартів. Зокрема, йдеться про забезпечення національних інтересів України інструментами ШІ при формуванні захисту комунікаційних, інформаційних і технологічних систем, які є важливими для безперервності функціонування державних, громадських і безпекових інституцій, а також моніторингу інтернет-простору для виявлення потенційних загроз (Верховна Рада України, 2020). Такі законодавчі зміни сприяють розвитку інновацій в Україні й забезпечують захист прав громадян у процесі впровадження сучасних технологій. Додамо, що Міністерство цифрової трансформації України ініціювало також план для створення регуляторної бази, яка забезпечить використання штучного інтелекту на національному рівні.

У межах співпраці з Європейським союзом Україна отримала рекомендації стосовно впровадження етичних стандартів у сфері використання штучного інтелекту, що сприяє удосконаленню правової бази й підвищенню рівня національної безпеки (Ministry of Digital Transformation..., 2020). Зауважимо, що у межах взаємодії передбачено підготовку українських компаній до підтримки законодавчих стандартів ЄС, навчання громадян прийомам самозахисту від ризиків, пов'язаних зі штучним інтелектом, а також забезпечення конкурентоспроможності України на міжнародному ринку (Міністерство цифрової трансформації України, 2023). Ініціатива також акцентує увагу на захисті цифрових прав українців, створенні безпечного європейського простору для використання систем ШІ та формуванні етичних норм використання ШІ у всіх сферах життєдіяльності. На рівні національних урядових інституцій

особлива увага приділяється ролі штучного інтелекту в економічному та оборонно-безпековому секторі для зміцнення обороноздатності України, стимулювання інновацій, захисту інтелектуальної власності та здійснення чесної конкуренції, що становить основу для правового й етичного використання цифрових технологій у державі.

Дискусії і висновки

На нашу думку, для створення збалансованої системи міжнародно-правового регулювання штучного інтелекту, яка одночасно підтримує інновації та захищає основоположні права людини, доцільно:

1. Сприяти розробці універсальних етичних принципів для ШІ, що може бути досягнуто шляхом організації консенсусу на рівні міжнародних організацій стосовно базових етичних стандартів. Такі стандарти мають охоплювати питання конфіденційності, підзвітності, справедливості та прозорості щодо розробки й використання систем штучного інтелекту. Це забезпечить основу для створення правових рамок, які можна адаптувати відповідно до національних умов.

2. Створити глобальний координаційний центр щодо регулювання штучного інтелекту, який може стати платформою для співпраці між державами, міжнародними організаціями, приватним сектором і науковцями, де вони зможуть обмінюватися передовим досвідом і узгоджувати підходи до регулювання. Центр міг би розробляти рекомендації та сприяти гармонізації законодавства різних країн у сфері ШІ.

3. Удосконалити стандарти відповідальності, зокрема у міжнародному праві варто визначити принципи розподілу відповідальності за дії та рішення, що приймаються системами ШІ. Такі стандарти мають урахувати права користувачів і механізми компенсації шкоди у випадках, коли ШІ спричиняє небажані наслідки. Важливо також установити вимоги до оцінки ризиків і сертифікації ШІ-рішень, що сприятиме більшій безпеці.

4. Поглибити механізми контролю за дотриманням прав людини, які здійснюватимуть нагляд за використанням ШІ стосовно дотримання прав людини, включаючи право на конфіденційність і свободу висловлювань. Регулярні аудити й перевірки сприятимуть забезпеченню відповідності технологій ШІ правам людини й етичним стандартам.

5. Забезпечити прозорість і підзвітність через удосконалення міжнародно-правових положень, в яких вимагалось б від розробників і користувачів ШІ надати інформацію про принципи роботи системи й потенційні ризики. Створення обов'язкових стандартів звітності для компаній та організацій, що використовують ШІ, забезпечить більшу довіру й захист користувачів.

Швидкий розвиток штучного інтелекту спонукав до появи нових правових та етичних викликів, які потребують уваги міжнародної спільноти. Відсутність загальноприйнятих стандартів і регуляторних механізмів у сфері ШІ створює ризики для правозастосування, підвищує ймовірність протистоянь між державами та може порушувати права людини. Визначено, що такі етичні аспекти, як прозорість алгоритмів, відповідальність за рішення, ухвалені ШІ, і нерівність у правовому регулюванні, є критично важливими для забезпечення безпеки та етики використання систем штучного інтелекту, тому перспективним завданням є удосконалення міжнародно-правових норм, які б регулювали досліджувані питання.

Авторські узагальнення щодо створення універсальних етичних принципів, глобального координаційного центру, стандартів відповідальності, механізмів контро-

лю за дотриманням прав людини, а також забезпечення прозорості й підзвітності, можуть суттєво сприяти формуванню ефективної правової бази для використання ШІ. Лише спільними зусиллями міжнародної спільноти можна забезпечити баланс між інноваціями та захистом прав людини, що дозволить створити етичне й безпечне середовище для розвитку технологій штучного інтелекту.

Внесок авторів: Піпченко Наталія, Акопов Артур – концептуалізація; Акопов Артур – валідація даних, написання (оригінальна чернетка); Піпченко Наталія – написання (перегляд і редагування).

Список використаних джерел

- Верховна Рада України. (2020, 2 грудня). Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні. № 1556-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>
- Міністерство цифрової трансформації України. (2023). Дорожня карта з регулювання штучного інтелекту в Україні. <http://surl.li/jbgylf>
- European Commission. (2021). *Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council laying down harmonized rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act) and amending certain Union legislative acts*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52021PC0206>
- Fowowe, A. (2021). Artificial Intelligence and Human Rights. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3964199>
- Georgescu, A. (2022). Cyber Diplomacy in the Governance of Emerging AI Technologies – A Transatlantic Example. *International Journal of Cyber Diplomacy*, 3, 13–22. <https://doi.org/10.54852/ijcd.v3y202202>
- Google. (2018). *AI principles*. <https://ai.google/static/documents/EN-AI-Principles.pdf>
- Gordon, J.-S., & Nyholm, S. (2021). *Ethics of artificial intelligence*. <http://surl.li/vbcydg>
- Kearns, M., & Roth, A. (2019). *The Ethical Algorithm: The Science of Socially Aware Algorithm Design*. Oxford University Press. <http://surl.li/fgyyon>
- Lorenz, Ph. (2021). *AI Standardization and Foreign Policy*. Stiftung Neue Verantwortung. <https://www.interface-eu.org/storage/archive/files/ai-standardization-and-foreign-policy.pdf>
- Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2020). *White Paper on Artificial Intelligence Regulation in Ukraine*. European Union Recommendations for Ethical Standards and Legal Adaptation. <http://thedigital.gov.ua>
- OIEP. (2019). *Artificial Intelligence in Society*. <http://surl.li/nihime>
- Radanliev, P. (2024). Cyber diplomacy: defining the opportunities for cybersecurity and risks from Artificial Intelligence, IoT, Blockchain, and Quantum Computing. *Journal of Cyber Security Technology*, 1–51. <https://doi.org/10.1080/23742917.2024.2312671>
- Scott, B., Heumann S., & Lorenz, Ph. (2018). *Artificial Intelligence and Foreign Policy*. Stiftung Neue Verantwortung. https://www.interface-eu.org/storage/archive/files/ai_foreign_policy.pdf
- U.S. Department of Commerce. (2019). *Maintaining American Leadership in Artificial Intelligence*. Federal Register, 84(31), 3967–3972. <http://surl.li/hdtgmh>
- United Nations. (2020). *Ethics of Artificial Intelligence: Safeguarding Human Rights and Social Justice*. United Nations Report. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381137>
- USAID. (2023). *With USAID Support, Ukraine's Tech Sector Thrives Despite Russia's Full-Scale War*. <http://surl.li/mgityv>

References

- European Commission. (2021). *Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council laying down harmonized rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act) and amending certain Union legislative acts*. Brussels: European Commission. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52021PC0206>
- Fowowe, A. (2021). Artificial Intelligence and Human Rights. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3964199>
- Georgescu, A. (2022). Cyber Diplomacy in the Governance of Emerging AI Technologies – A Transatlantic Example. *International Journal of Cyber Diplomacy*, 3, 13–22. <https://doi.org/10.54852/ijcd.v3y202202>
- Google. (2018). *AI principles*. <https://ai.google/static/documents/EN-AI-Principles.pdf>
- Gordon, J.-S., & Nyholm, S. (2021). *Ethics of artificial intelligence*. <http://surl.li/vbcydg>
- Kearns, M., & Roth, A. (2019). *The Ethical Algorithm: The Science of Socially Aware Algorithm Design*. Oxford University Press. <http://surl.li/fgyyon>
- Lorenz, Ph. (2021). *AI Standardization and Foreign Policy*. Stiftung Neue Verantwortung. <https://www.interface-eu.org/storage/archive/files/ai-standardization-and-foreign-policy.pdf>
- Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2020). *White Paper on Artificial Intelligence Regulation in Ukraine*. European Union Recommendations for Ethical Standards and Legal Adaptation. <http://surl.li/fhxtmh>

Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2023). *Roadmap for regulation of artificial intelligence in Ukraine* [in Ukrainian]. [Міністерство цифрової трансформації України. (2023). Дорожня карта з регулювання штучного інтелекту в Україні]. <http://surl.li/jbgyll>

ОЕСР. (2019). *Artificial Intelligence in Society*. <http://surl.li/nihime>

Radanliev, P. (2024). Cyber diplomacy: defining the opportunities for cybersecurity and risks from Artificial Intelligence, IoT, Blockchains, and Quantum Computing. *Journal of Cyber Security Technology*, 1–51. <https://doi.org/10.1080/23742917.2024.2312671>

Scott, B., Heumann S., & Lorenz, Ph. (2018). *Artificial Intelligence and Foreign Policy*. Stiftung Neue Verantwortung. https://www.interface-ue.org/storage/archive/files/ai_foreign_policy.pdf

U.S. Department of Commerce. (2019). *Maintaining American Leadership in Artificial Intelligence*. Federal Register, 84(31), 3967–3972. <http://surl.li/hdtgmw>

United Nations. (2020). *Ethics of Artificial Intelligence: Safeguarding Human Rights and Social Justice*. United Nations Report. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381137>

USAID. (2023). *With USAID Support, Ukraine's Tech Sector Thrives Despite Russia's Full-Scale War*. <http://surl.li/mgitvg>

Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). *The concept of artificial intelligence development in Ukraine*. № 1556-p. [in Ukrainian]. [Верховна Рада України. (2020, December 2). Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні. № 1556-p.]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>

Отримано редакцією журналу / Received: 01.11.24

Прорецензовано / Revised: 18.11.24

Схвалено до друку / Accepted: 26.11.24

Nataliia PIPCHENKO, DSc (Polit.), Prof.

ORCID ID: 0000-0003-3759-7085

e-mail: n_pipchenko@knu.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Artur AKOPOV, PhD Student

ORCID ID: 0000-0002-2252-8565

e-mail: dalless2008@gmail.com

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

INTERNATIONAL REGULATION OF LEGAL AND ETHICAL ASPECTS OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Background. *The article examines the main international legal and ethical aspects of the regulation of artificial intelligence. Key issues related to legal uncertainty, ethical dilemmas and the need to protect human rights in the context of the rapid development of AI technologies are considered. The role of international organizations and countries, in particular the USA and Ukraine, in the formation of global standards and norms regarding AI is analyzed. Special attention is paid to the need to unify approaches to regulating AI and ensuring security at the international level.*

Methods. *The descriptive and interpretive approaches were used in the paper, which made it possible to conduct a documentary and institutional analysis, as well as to interpret the data within the scope of the study.*

Results. *The development of artificial intelligence has led to the emergence of new legal and ethical challenges that require the attention of the international community. The lack of generally accepted standards and regulatory mechanisms in AI creates risks for law enforcement, increases the likelihood of confrontations among states and may violate human rights. It has been established that ethical aspects, such as the transparency of algorithms, responsibility for decisions made by AI, and inequality in legal regulation, are critically important for ensuring the safety and ethics of the use of artificial intelligence systems; therefore, a promising task is the improvement of international legal norms that would regulate research questions.*

Conclusions. *The author's generalizations regarding the creation of universal ethical principles, a global coordination centre, standards of responsibility, mechanisms for monitoring the observance of human rights, and ensuring transparency and accountability, can significantly contribute to forming an efficient legal framework for using AI. The joint efforts of the international community can ensure a balance between innovation and the protection of human rights, which will create an ethical and safe environment for the development of artificial intelligence technologies. Coordination of efforts will avoid legal disputes and contribute to the coherence of approaches to AI globally.*

Keywords: *artificial intelligence, legal and ethical standards, international cooperation, UN, OЕСP, EU, USA, Ukraine.*

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.